

פרוטוקול מס. 2

מישיבת ועדה החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', ז' בחשוון תשי"ב - 6,11,1951
בשעה 11.00.

השתתפים:

- ט. פרסיץ - היו"ר
- ח. בוגר
- א. דויטש
- י. הן
- ט. כפרי
- ב. מינץ
- מ. נורוק
- ד. נצר
- א. רזי אל-נאור
- א. רימלט

נוכחים:

- ב. צ. דינבורג - שר החינוך והתרבות
- דר. בן-יהודה - מנהל משרד החינוך
- גב. סמיר - מטעם משרד החינוך.

סדר-היום:

- א. דין וואברן יל מוסד בית-הילד-עוררים
- ב. מערכת החינוך נציגת ת"י"ב

היו"ר ט. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

נבקש את רשותכם לפתוח את הישיבה, מבלי
לחכות לבואו של שר החינוך והתרבות ודר. בן-יהודה, כי ישנם אי-אילו
עניינים שעלינו לסיימם. ברצוני לברך את החברים הוחיכים והחדשים ולאחל
להולנו עבודה פורייה, עבודה מחונך רוח טובה, כמו שעבדנו בכנסת הראשונה.

באופן סדרמלי, עלינו לבחור ביושב-ראש

של הועדה.

א. רימלט:

הייתי מציע, על דעת כל חברי הועדה והקצתם, לבחור
באותה יושב-ראש שהיחה בכנסת הראשונה,

בהברת הכנסת פרסיץ.

מ ח ל י ט י ת

לקבל את הצעתו של חבר הכנסת רימלט.

ועדת החינוך והתרבות
6.11.1951

היו"ר ש. פרסיץ:

תחילה אשמיע אינפורמציה על הנעשה במוסד בית-חינוך-עווררים, מאחר שטיפלנו בו בינה שעברה כתוצאה מהצעות לטור-היום על שולחן הכנסת. בכנסת הראשונה הקשחנו ישיבות רבות לבעיה זו. נבחרה ועדת-חקירה על-סנת לבדוק את המצב הפרוע היורר במוסד. בוועדת-המלינה הזאת הודרכנו על-ידי אחד המוסתים הטובים, ד"ר לודביג כהן, שאף הוא עוורר. אנו הגענו לידי סיכום מסוים עם הנהלת המוסד ובאישור משרד החינוך ומשרד הסעד. כתוצאה מסיכום זה, היה על הנהלת המוסד, ועל משרד החינוך ומשרד הסעד להוציא לפועל את החלטות ועדת-המלינה, והן: להוציא מן המוסד, שמטרתו להיות מוסד חינוכי לילדים עד גיל 17, לכל היותר, את כל הסבוגרים שהשתלטו על המוסד והכניסו בו אוריה שאינה מתאימה לאורח-חיים תרבותי ומוסרי בהכרה תקינה. על משרד החינוך ומשרד הסעד היה לטבוא סידור ולהבטיח בו אורח-חיים מתאים עבור אנשים עווררים אלה, כלומר למצוא עבורם סידור מתאים. לרבים מביין העווררים הסבוגרים יש משלה-ידי. דברים אלה נעשו, נמצאה דירה יפה בשכונת קסטון, על סנת להעביר לשם את כל הסבוגרים. יתר על כן, באו לידי הסכם עם משרד העבודה שהם יבנו שיכון קבע בשביל אנשים אלה, ורק לפי שעה הם יחיו בתחנת-מעבר זו בקסטון. אגב, השקעה בכנינים אלה הובטחה על-ידי הנהלת המוסד ומשרד הסעד גם יחד. למרות כל אלה מסרבים הסבוגרים לעזוב את המוסד. הם טרבו לעזוב את המוסד גם בשנים קודמות כאשר עוד לא היתה קיימת מדינת ישראל ומסרבים גם עתה לעשות כן. החוק מרשה למשרד החינוך ולמשרד הסעד לבצע את החלטותיהם. אבל הם חוששים לגשת לענין זה ללא הכנה מוקדמת של דעת הציבור, כי העווררים מאיימים בדברים שונים. הם מאיימים כי הם ישכנו ליד משרד הסעד ברחוב ואפילו יאחזו באמצעים שונים. ולעת-עתה, התחילה שנת הלימודים תשי"ב ובמוסד נעשים מעשים שלא ייעשו. מביאים אטפקה למוסד - היא נעלמת. מילבוכים ומקנדלים ואי-סדר הם לחם-חוקם של הילדים, הדברים הגיעו לידי כך שמנהל המוסד התפטל ומשרד החינוך מסר לפתוח את בית-הספר במוסד. האוריה במוסד איומה והרטיבית, עד כדי כך ששר החינוך פנה אלי באופן דחוף וביקש את התערבות הועדה. עביתי לו, כי אנו ניוועץ. דיברתי עם גב' ברט ממשרד החינוך ועם מר יפת ממשרד הסעד והם מבקשים שאנו נקרא לישיבה עתונאים ונרצה בפניה על מצב הענינים במוסד, וכן נקריא בפניהם את מסקנות ועדת-המלינה של הכנסת הראשונה ונודיע בציבור על גישת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת לבעיה זו, ובאופן זה מוכנה המשטרה לאחוז באמצעים מסויימים, כדי לעזור למשרדים משום שהחוק מרשה למשרד החינוך ולמשרד הסעד לעשות זאת, אך המשטרה איננה רוצה להתערב ולפגוע בעווררים כל עוד לא תהיה דעת הציבור מוכנה לכך.

לדעתי, אין לדרב לבקשת משרדי החינוך

והסעד. עלינו רק לבקש מהם ומן המשטרה לעשות את הדברים בצורה נאותה, כי יש להודות כי הנהלת המוסד והמשרדים הממשלתיים גם יחד עשו את הכל. הובטח ציוד קבוע, ובזנתיים הוכנה דירת-מעבר. הובטחו הלוואות לשנים רבות, הובטחה תמיכה אולם גם המתפרנסים בכבוד רוצים לזכות בזאת ולהיות נכונים על שולחן הציבור.

(מוטיע פרופטור דינבורג, שר החינוך והתרבות).

היו"ר ש. פרסיץ:

הרשו לי להפטיק לרגע את דברי ולקדם בברכה את פני הפרופטור דינבורג, ידידי מאז, טיועדנו מסנים וחברנו בוועדת החינוך והתרבות בכנסת הראשונה. המתנותו לשר החינוך והתרבות, אנו מתפללים יחד אתו כי: יהיה רצון לפרנס בשלום ויצליח לקדם את פני החינוך בארץ לשלום, ויעמוד בשעה חמורה וקשה זו על כל אמתם השופורים שהחינוך יורש אותם. תהיה דרכו בחינוך צלחה ויעילה.

פרופטור דינבורג:

אני מודה לכם, ואשתדל להצליח. אולם אני זקוק, אמנם לטיעתא דשטיא, אך גם לטיעתא דארעא, אם תעזרו לי - אני מקוה כי אנו נצליח.

ח. בוגר:

במרום שאנו נגשים לענין זה עלינו להכנס לעבי הקורה, תחילה עלינו לדעת ולראות את אשר מציעים להם. נוסף לכך הייתי בגדרה, בכטר העיוריה ונהניתי מאד משידורם. לכן, מרר שאנו נגשים לסחרון בעיה כאובה זו, יש לבחור בטני אנשים שיבואו בלבריה עם אנשי המוסד, ואולי אריך היה להשתדל להעבירם לגדרה. מכל מקום, מרר שאנו נעשה מעולה איבורית יש לברר דבריה אלה.

היו"ר ש. טרסיץ:

אנו איננו אינחטנציה מבצעת. אולם, נכון בכנסת הראשונה/הדור, כי חברי הועדה החדשים זכאים לדעת את אשר עשה ועדת המטנה/ חיק המרוטוקוליה נמצא בכנסת ואני אבקש להמציא לכה אותו לעיון כאן בכנסת.

א. ריטלט:

אני הייתי מאיע, כי אנו נקבל את סיכום ועדת המטנה על מנת שנדע ליעץ לשר החינוך.

ב. דינבורג:

נדקו דברי חבר הכנסת בוגר, כי זהו ענין כאוב, אולם דבר זה מתייב מעולה מידיה, כי מוסר מעולה - אף הוא ענין רע במקרה ולסנינו. לכן, הייתי מאיע לחת סימוק לחבריה החדשים שאינם מכירים את הענינים לראות את הבית שלהם יכניסו את העיוריה, נוסף לכך, הם יעיניו במרוטוקוליה. לאחר שהם יכנסו לעומק הבעיה ולא יבוא כל עדעור מצידה נוכל למעול, כי כמי שאני מכיר מוסדות, ובעיקר את מוסדות ירושלים, נדמה לי, כי מאחורי המבוגרים עומדים, אולי, גבאים ענין מסינתחונאים - אינה מתייבא' שום דבר, לשום מעולה, ויש בזה משום אזהרה, לכן, אין לדחות דבר זה. לדעתי, זוהי דרך מעולה נוחה.

ד. נצר:

באופן חוקי החלטות הכנסת הראשונה, אינן מתייבות את הכנסת השניה, ולמעשה, צריך היה להתחיל הכל מחדש. אולי, החייב זורמים וישנה רציפות מוריית. אני רוצה להוסיף על דברי חברת הכנסת טרסיץ, לידיעת חברי הועדה החדשים, כי ועדה מטנה זו דאגה בטני כוונת בענין זה משהידוריה החדשים לא יסגרו בילדיה ולא במבוגריה, ואף הועדה ממכה את ידיה על סידור זה, מתוך ידיעת הדבריה, ארי זה למובח הענינים. הועדה לא היחה נוחתה את ידה לאיזה שהיא סידור לו חשב/ זה עלול למגוע במבוגריה. על-כן, הייתי מאיע, שאנו נשאיר ליועביראט שלנו את המכוח לחדש את ועדת המטנה שחיה לעזרת המיבור, וזו חיה ועדה מטנה של הכנסת השניה.

היו"ר ש. טרסיץ:

אני ביקסתי לסמוך על מסקנות ועדת המטנה של הכנסת הראשונה, כי לא ראיתי לעכב את העבודה. אבל יחד עם זאת יש להמציא לחברי ועדת החינוך החדשים את המרוטוקוליה של ועדת המטנה לקריאה בכנסת, כי אין המרוטוקוליה מונצאית מחוץ לבית, והם יעיניו כחומר במטך שבוע הבא. ועדת המטנה של הכנסת הראשונה היחה מורכבת מחברי ועדת החינוך והתרבות ומחברי ועדת השירותים האיבוריה, שלושה חבריה מכל ועדה, טרם לינטבת-ראש. מועדת החינוך השתתמו בוועדת המטנה חברות הכנסת: נצר וכגן, לוועדה הליירוניה האיבוריה - חברי הכנסת: הכרמלי או סנורי-כהן סברסקי וסגל. אני אבקש את חברי ועדת השירותים האיבוריה למנות את מישהו לוועדת המטנה. מאחור הייתי מאיע את חברת הכנסת נצר ועוד לריזאל-נצור וחבר הדס. אני אסתחף בוועדה זו "אקס אופיציאו".

ד. נצר:

ועדת השירותים האיבוריה מרר התחילה לעבוד, על-כן היה רצוי שתיושבת-ראש חממה דרך חוקיק שיטארו בוועדה דימנה אותה החבריה שאיו בכנסת הראשונה.

היו"ר ש. טרסיץ:

אינני יכולה לעשות זאת, עלי להביא ענין זה לוועדת הכנסת. אני הייתי מאיעה מאחור את חבר הכנסת בוגר.

אינני רוצה להכנס לוועדת-המסנה, אני
מתנגד לכך שאנו נטלא אחרי הוולטות

ה. בוגר:

שאחרי החליטו.

אני מציעה את חבר הכנסת רימלט.

היו"ר ש. פרטיץ:

ט ח ל י ט י ט

לאשר את חברי הכנסת: נצר, רוזאל-נאור
רימלט, כחברים בוועדת-המסנה לעניני טוסד
על-חינוך עוורים, ולפנות לוועדת הכנסת
שתאשר את חברת הכנסת טברטי כחברה
בוועדה מטעם ועדת השירותים הציבוריים,
וכן לאשר מישהו נוסף מטעם ועדת זו.

ועדת מסנה זו תציע את הצעותיה בענין
זה. נהוג אצלנו כי הטעיף הראשון הוא:
הצאתו של ד"ר בן-יהודה.

היו"ר ש. פרטיץ:

שאילתות ותשובות. אולם, אני הייתי מציעה כי הפעם נשטע תחילה את
הרצאתו של ד"ר בן-יהודה.

ב. מערכת החינוך בשנת תשי"ב:

ד"ר בן-יהודה: רבותי, ברצון הנני טוכן להרצות בפני
נציגי הציבור על עניני החינוך. אבל
ברור, כי עד כמה שאאריך בדברים - יהיו הדברים מאד קצרים, כי לדבר
על נושא זה: מערכת החינוך בשנת תשי"ב - אפשר לדבר על כך שעות
ארוכות, וחברי ועדת החינוך של הכנסת, ודאי, ירצו לעשות זאת. אבל
אני טתאר שלא נבט אחת. על-כל-פנים בוועדה הקודמת נשטעו הדברים פעמים
אחרות. אשתדל שלא להלאת מתכם, ועל כן יהיו הדברים חסרים.

אנו טקויט לקבל בחודש הזה את תוצאות
הטפקד, אולם כבר עתה ברור כי בכל בתי-הטפר נמצאים כ-300,000
תלמידים, יהודים וערבים. בטוף השנה הקודמת היו לנו - 250,000
תלמיד. נתקבלו לראשית השנה כ-1,500 טורים חדשים והם נכנסו למערכת
החינוך. אך גם טספר זה אינו טספיק, וכיום ישנן בארץ כיתות לא
מעטות, אפשר להגיד אפילו רבות, שאינן עובדות, על-כל-פנים - אינן
עובדות בטדר, טחוסר טורים. אמנם, אין בתי-טפר טגורים בארץ טחוסר
טורים. היו טקוקות שאנו שלחנו טחצית הטורים הדרושים לאותם בית-טפר,
ולפעמים אפילו - שליט, ואפילו - רביע. היו טקוקות שהיו זקוקים
ל-4 טורים תשלח רק טורה אחד והוא טטפל בכל הילדים שבהם היו צריכים
לטפל ארבעה טורים. טשרד הטפקחים עשה טמטאים רבים, כדי לגייט
טורים נטספיק, עדי-כדי-כך יהוא מצא אפילו טידור אפשרי עם תלמידי-
בתי-הטדרש-לטורים - שחלק מהם עובדים בבוקר ולטורים אחרי-הצהריט.
ובכל זאת חוליות אלו אינן מטלאות את החטר. עתה ישנן בארץ למעלה
ט-12 אלף טורים. חוסר טורים זה לא בא בטפתיע. עיננו היתה פקוחה על
הכל: אנו טוציאים בשבוע זה טסס כ-70 טורים חדשים טשני אולפנים
שקיבלו את הכשרתם בטשן 4 חדשים. עד חנוכה יגטרו עוד 500 טורים
אטקבליט הכשרה ארעית. בחודש טבת גוטרים את כיתה ב' של בית-הטדרש-
לטורים וגננות עוד כ-300 תלמידים. בכל-זאת ידוע, כי טספרים אלה
לא יטפיקו, כי העליה אינה עומדת, אף-על-פי שהיא כיום יותר קטנה.
אולם, אנו פותחים בתי-טפר חדשים, גני-ילדים, בתי-טפר יטודיים,
בתי-טפר לנערים עובדים מדי יום-ביטמו.

דרג בן-יהודה:

אבל אינני מתכוון לאר החקציבי. גני-
 הילדים בארץ התנהלו על-ידי ארגוני הנשים, שמטרתם מחקר ל-10, והם
 עושים עבודה רבה וכוריה. אבל הדבר מעורר בעיות מה בכוח. גני-הילדים
 המוזיקים על-ידי ארגוני הנשים מחזיקים גני-ילדים בגיל 5 שנים. מטרתם
 אלה עוזרים לישוב המאורגן לצאת ידי חובה ולמלא את החוק. החמיכה
של ספקדהחינוך נתינת לגני-הילדים היא דרך הרטוריה המקומיות. אולם,
 ישנן רטוריות מקומיות שאינן רוצות לחת את החמיכה הזו. אנו יכולים רק
 לאיים עליהם, ולא חמיר דבר זה מצליח ועולה בידנו. אנו עומדים עתה
 עם מתיחה שנה חלימודים, ארגוני הנשים יכולים לנער את חוצנת מילדים
 בגיל 5 שנים ויאמרו, כי צריך לחת חינוך לילדים בגיל 4 - 3 שנים,
 מכל מקום ארגוני הנשים יאמרו ללמוד למי שהם ימצאו לנכון, ויהיו
 מסומרים מכל מאבק אדמיניסטרטיבי - דבר זה יגרום לנו לקטנים רבים -
 גני-הילדים יסוצל לפני מוסדות - תהיינה בלחות **טכניקה לילדים בגיל**
 5 שנים ויהיו גני-ילדים לילדים בגיל 4 - 3. גני-הילדים הוכיח את
 ערכו החינוכי-הלאומי העצום, ערך שקשה למצוא לו תחליף, הוא הצינור
 הראשון להכנת חלטון העברית לבית הילדים, ולהכנת הוי ישראלי לבתיהם
 של העולים החדשים במחנות. מיצולו, העברתו או העמדתו לביח-ההסדר, ולמעשה,
 הוא מוסד נכל בן שנה אחת - יהרוס את חלקו של גן הילדים.

הקוטי השני הוא: אינני בטוח אם הרטוריות
 המקומיות מוכנות לקבל מיד את הילדים בגיל 5 שנים ולחת לחת חינוך.
 אנו יודעים, כי באחת המקומות שהרטוריות המקומיות היו צריכות לטפל
 בעצמן בילדים בגיל 5 שנים, כמו למשל, בחל-אביב - הרי עד היום ילדים
 בגיל 5 שנים אינם לומדים. בירושלים לומדים כל הילדים בגני-ילדים
 מרטיים ומטלמים עבורם שכר לימוד - לא התורים - כי את העיריה, זאת אומרת,
 משרד החינוך. בהיפס לומדים הילדים בגנים מרטיים והתורים משתתפים
 בשכר הלימוד. את ענין אדמיניסטרטיבי זה לא יחוקן - אנו עומדים להביא
 במני מועצת החינוך שחביא למצב תקין בגני-הילדים ולמניעת הסכנה הנשקפת
 לו.

אשר לבית-ההסדר היסודי - הוא נקי, לכי שעה,
 מבעיות אדמיניסטרטיביות. כל בתי-ההסדר היסודיים בארץ, כולם מולאמים
 לרטוריות המקומיות וכן כל בתי-ההסדר לילדי עולים. אבל יש שם בעיות לא
 קטנות, לא מבחינה אדמיניסטרטיבית-חקציבית, ואינני מתכוון למחמור
 במחירים, כי את בעיות בקטר לחכנית ורוח בית-ההסדר.

אשר לחכנית הלימודים בבתי-ההסדר היסודיים -
 כבר לפני 4 שנים החלה מחלקת החינוך ברויזיה של חכנית הלימודים.
 המחלקה עבדה במשך חשנים האלה, על-ידי ועדות רבות, ועשתה עבודה גדולה
 ומעמיקה, עתה נצטבר חומר רב העומד לפני טיוט. צריך להודות, כי מחלקת
 הטיקות לא עבדה בכל השנים האלה במלוא המרץ, לא מתוך רשלנות, אלא מטום
 שלגבי בתי-ההסדר לילדי עולים חכנית חדשה זו היא בבחינת מלה מחה.
 לפני 4 שנים היו כל בתי-ההסדר היסודיים ברמה אחת, אולם, עתה שונה
 הוא המצב. הטיקות ניגש עתה ברצון להוציא לפועל את השינויים. בתי-
 ההסדר לילדי עולים מהווים כיום כמחצית מבתי-ההסדר ועבורם כל חכנית
 כזו לא תחאית ואיננה מתאימה, ובמשך כל השנים האלה צריך היה לטפל
 וחילה בבתי-הסדר לילדי עולים ועל-כן לא הספיק הזמן לכך. מכל מקום
 אנו ניגשים עתה להקים את העבודה הזו. יש לציין, כי **סר החינוך והתרבות**
 החדש דרש בכל חוקף ליישם עבודה זו, ואני מקוה, כי במשך החורף הזה
 תחייט העבודה. גם המפקחים הסכימו לכך, כי תוצא לטועל חכנית לימודים
 חדשה, ובדאי, ימצאו חידושים בחכנית הלימודים, כי מזה 30 שנה לא חל
 כל שינוי, כלומר תהיה חכנית לימודים אחידה לכל בתי-ההסדר. אני מבקש
 לא לטור ענין זה עם החינוך האחיד. החכנית החדשה היא של כל ארבעת
 המינחים, כי אין בכוננתנו להוציא 4 חכניות נטרדות לארבעת הזרמים,
מלא. אנו רוצים להוציא חכנית ממלתי **לחיינו** היסודי. בתוך החכנית,
 באחת המקומות שהזרמים נטרדים, חבוא הערה על כך. אולם, ב-75 מהחכנית
 לא יהיו כל הבדלים בין זרם לזרם. החכנית חצא כנוברת רישמית אשר בה
 ידובר על הנלמד בבתי-ההסדר היסודיים, או יותר נכון, על הצריך להיות
 נלמד בבתי-ההסדר היסודיים.

דר. בן-יהודה:

הגיעה השניה של בתי-הספר היסודיים היא, בעיה ילדי העולים. לדעתי, זוהי בעיה הגדולה ביותר. ככל יש מבין ילדי העולים לומדים בבתי-ספר ותיקים, אולם, הנוהרים - שרונים באזורה לא ישראליים, במובן המדיני. המטלות בארץ גורמו לכך שהעולים לא השתלבו בתוך הישוב הותיק. מצד אחד היווה בזה ברכה שיו כפרים נחשבים רבים והיו בהם לשכן בהם הם העולים. אבל מן הצד האחר, דבריהם אלה גרמו לבעיות מסובכות, כי שם הם ממשיכים להיות את חיי הגלות, החל מן הלחץ וכל תפישת העולם, ואז לא יתכן שביתי-הספר לא יהיה מושפע מכל הנעשה מסביב. הינני בא להתייחס את אשר העשה המדינה באיבור זה. אולם, ועדת החינוך תצטרך ליתן את הדעת לשינוי המצב הקשר עם מיזוג הגלויות בארץ ישראל. הדרכים לכך הן שונות. אני הייתי אולי חושב, כי יש להרהר, אם אין צורך להקדיש מאמצים גדולים ולא לפתוח בתי-ספר מיוחדים לילדי עולים, אלא לערב אותם בבתי-הספר הקיימים. יש אולי לעשות את כל המאמצים בכיוון זה. כי הישוב הולך ומצטופף וכל ישוב חדש נמצא בקרבת מקום לישוב ותיק. מכל מקום יש לעשות את המאמצים שבהיותם הילדים הגרים במקורה - ילמדו בבתי-ספר של הישוב הותיקן וכל זאת, לא לבולל אותם עתה - חרי שלפחות בעוד 10 - 15 שנים לא יהיו לנו ישוב חמוג והמידה אני יודע שדברים אלה עלולים לגרום לקשיים רבים. אולם, מקובל בעולם, כי מתיקים ילדים באזורותיהם מיוחדים. אך גאלנו בעיה העולים החודשים היא בעיה לאומית ממדרגה ראשונה, ואז אולי נרמל... לבחול את המנהג הזה של בתי-הספר מיוחדים לילדי עולים. אף-על-פי-כן, הינני חושב שפידור זה ניתן לאיזוץ מיד. לפי שעה, יהיו קיימים בבתי-ספר לילדי עולים, ועלינו להקביר לשת מרות ישראל, נביא את עצמנו אליהם. על-כל-פניה יש להקדיש מאמצים רבים ובהם אני מתכוון לדבריהם רבים; א) היותו זמן שמשרד החינוך דואג להכין ומכנית לימודים כלליים לבתי-הספר היסודיים, קצתו לדאוג גם לתכנית לימודים לבתי-הספר לילדי העולים, ובתוכם שותפתנה על תכנית אלימודים יש גם לתכנים את החרי החינוכי של הארץ.

ב) עלינו לתכנית את החינוך החינוכי לבתי-ספר אלה פלגיים את כל המאמצים שהילדים יאנו מכל אשר בית-הספר נותן בשם החינוך החינוכי; את הכרת הארץ, לימוד המולדת וערכיה, ולהתחנות את חשומת הלב הגדולה ביותר של המשרד למטרה זו של מיזוג הגלויות.

ג) זוהי בעיה השעה שנולדה בימים האחרונים ביותר והיא - שאלת הביקור הסדיר של הילדים בבתי-ספר לילדי עולים. עד עתה לא הקימונו כל מנגנון כדי שישיגו על הביקור הסדיר, כי לא היה צורך בכך: הישוב הותיק שלהם הם ילדי לבתי-הספר. אמנם, בירושלים חסיד היה קיימת בעיה זו, אבל, בארץ - כמעט שלא הייתה קיימת בעיה כזו. אולם, עתה זוהי בעיה רצינית מאד, כי הילדים אינם מבקרים בבתי-הספר ויוצאים למרדניהם לשלוח ידם במרי. לא תתפלאו אם אגיד לכם שגימיה האחרונים בתי סורים ומורות לבתי-הספר בישובי העולים והמה היו ריקים, משום שהילדים היו עמוקים "בישוב של עולם". בעיה גניבת חפציהם הזוהי מקיפה אלפי ילדים, המורגניה לא על-ידי עצמם, כי הם על-ידי אוריהם ומאות אלפי אוריהם יחד עם ילדיהם עומקים הזאת. הינני בא עדיין באמצעות בענין זה. אבל רק מתיג את הבעיות, וזו אחת מהבעיות החולפת ובעשית בעיה רצינית, כי חייך בארץ לא סבל בעיה כזו.

אני עובר לבעיה, בבתי-ספר לנערים עובדים. רשת בתי-ספר אלה גדלה מאוד מאודש לוודש. בשנה שעברה הוחנו את בתי-הספר לנערים עובדים ב-6,000 לומדים. טיימנו את השנה - ב-13,000 לומדים. אנו חשבנו, כי עלינו להקיף 20,000 לומדים. יתכן, ומספר זה היה מוגזם, משום שארמנו למאן את מספר הלומדים בבתי-הספר החינוכיים. ברור, כי ישנם עוד אלפי בודים של נערים עובדים שחמו השגנו אותם. עתה מינינו אנשים שיחפלו במימוש של הילדים וישגיחו על גיקסס הסדיר. מתקידתם של אנשים אלה לוחם אורי הנוער חייב ללמוד. בעיה זו קשורה עם המעבידים הרואים לנאח ידי הובה. יש לדאוג לכך שחמו ימציאו את הנערים שאריכיה ללמוד. כמו כן יש לבנות בדבריהם ע החוריה ועם הנערים עצמם ולעודד אאלם את האורך ללכת ולהרשם לבתי-ספר לנערים עובדים. אין זה דבר קל לקחת נער בגיל

דר. בן-יהודה:

17 - 16 ולכלול אותן יום יום לשלוש שעות, הן יש לו ארכיון חברתיים מסויימים וצרכים אחרים, הוא רוצה ללכת לקולנוע. משום כך עלינו למצוא את הדרכים והמסילות ללבבם - זהו מתפקידה של האגודה שמינינו, הנקראים "קמיניום". אישרנו חצאי מיטרות כאלה, על קמיני ביקור, וזה יומשו את הדרכים כדי לגלות את הנערים והנערות העובדים ולהטמיע עליהם שירשמו לבתי-הספר, ולסמור על אותם הנערים והנערות הרלוומים, אך שביקורת אינו מדיר. משנה סעברה מונו כבר שלושה אנשים כאלה, אין להם כל תפקיד בבית-הספר עצמו, בבית-הספר מטפלים המפקחים מטעם המשרד. אנו מקווים שכל הנערים האלה יירשמו.

זוהי מערכת החינוך של חוק חינוך חובה. מובן מאליה, שזה כולל את בתי-הספר הערביים, הבעיות שהבאתי אינן שייכות לבתי-הספר אלה. הביקור הסדיר בבתי-הספר הערביים בגורר הוא טוב למדי. עם קרוב המדינה היה מספר הילדות הערביות המבקרות בבתי-הספר בין 20% - 10%. ענה עליה מספרן ומגיע ל-80% - 70%. בכיתות הנמוכות החל מן הגן ועד כיתות ד' - ה' הביקור הוא מלא. בכיתה א' עולה מספר הילדות על מספר הילדות, בכיתות ב', ג', ד' מספר הילדות והילדות הוא שווה; מכאן והלאה יורד מספר הילדות כתוצאה מן הגורם הסוציאולוגי של חטיבת הערבים על תפקידה של הנערה. הבת, מאחר שהיא הגיעה לגיל 13 - 12 היא איננה יותר חומר ללימודים, אלא מתפקדה להנשא או לעזור בבית.

בתי-הספר לנערים עובדים בקרב הערבים - לפי ימנה מעמיה מאד כאלה. החינוך בבתי-הספר הוא מעורב, לא באה שום חביעה על הפרדה מקרב המושלמים. היתת חביעה אחת להפרדה בעכו ושני חכמי דת הגיעו דעה בעד הפרדה, ונמצאו שני חכמי דת אחרים שאמרו שאין האיסלם אפשר על לימוד מעורב - ואנו המשכנו בכך, ולא באה על חביעה נגדיה. דוקא הנוצרים הם שמטרידים בין הנערים והנערות. הילדות הערבים על מדו בסוף שנת חשי"א בבתי-הספר ערבית של המדינה הגיע ל-25,000, בגנים - 4000 ילדים ונוסף לכך 4,000 ילדים א מדו במימוניה נוצרים של קדוח שונות ביחד הגיע מספרה ל-19% מכל האוכלוסיה הערבית בכללה - זהו אהוז גבוה למדי ביחס לארצות הנאורות ביותר. בארצות הנאורות מגיע מספר הילדים הלומדים ל-16% מכל האוכלוסיה, ובין הגענו ל-19% אהוז. למותר להסביר, כי מספר הילדות במשפחה הערבית הוא גדול ויש שם ריבוי נשים, אבל יש לזכור שאין עדיין בארץ בתי-ספר חינוכיים, יש רק 12 כיתות חינוכיות בארץ, ובתי-ספר לנערים עובדים רק מעטים מאד, לומדים שם רק מאות אחדות של תלמידים. זוהי מערכת מוסדות חינוך החובה.

שעה

אולם, אין אני ספור מלהגיד משור ביחס לשלבים אחרים. חלקו של החינוך החינוך הוא רב ועצום אצלנו, אם כי הוא איננו חובה ואיננו ניתן חינוך - בזה אנו כמעט יוצאים מן הכלל בעולם, בהתאם למה שמעתי בועיות הבין-טרלמנטרית, אין מדינה שהחינוך החינוך איננו ניתן חינוך. אני הייתי מוכרח להגיד אצלנו לומדים ומשלמים. אולם, אין להטות את מספר התלמידים הלומדים אצלנו בבתי-הספר החינוכיים עם מספרים אחרים. בארצות-הברית, באנגליה, בצרפת ובבלגיה ובעוד מדינות - החינוך החינוך ניתן חינוך. החינוך החינוך שלנו הוא כולו בחשלות, והחמיכה הניתנת לו היא כמעט אפסית, ובמועצת החינוך כמעט והחביישתי לקרוא לזה - חמיכה - אבל חמיכה זו ניתנת על מנת לעשות שטורים מעמים בבתי-הספר. בבתי-הספר החינוכיים הוותיקים, אין סכומים אלה מספיקים אפילו בשביל שביתי-הספר יוכל לתרום את חלקו לקומת הפנסיה של המורים. בכל זאת קיים אצלנו חינוך חינוך, ובשנה שעברה היו לנו 11,000 תלמידים, והשנה, בודאי, יגדל מספרם. החביעה לחינוך החינוך היא גדולה ומאות תלמידים נשארו ללא מקום בבתי-הספר. אנו בודקים לא רק את חכניות הלימודים של בתי-הספר היסודי, אלא עתה ניבשים במרץ לבדיקת חכניות הלימודים בבתי-הספר החינוך. חוקמה ועדה גדולה בח 12 איש הבודקת את כל מבנה ביה"ה מספר החינוך, את חכניות הלימודים. את משרד חטיקות יגש באותו המרץ שניגש לבדיקת חכניות הלימודים בבתי-הספר היסודיים, חסתיים עבודה הבדיקה של ה-12 ביה"ה מספר החינוכיים. החינוך המקצועי מתקדם יותר מאשר החינוך החינוך, בשטח זה נשבר קצת הקרח החברתי. עד כה שאמו התורית

דר. בני-הורג

לטלוח את ילדיהם לבתי-הספר היכוניים, וראו בזה אסון את הבדיקה המסיכו-
 טכנית הוכיחה, כי על הילד ללמוד בבית-הספר מקצועי. מצידנו, נעשו
 מאמצים רבים על מנת להרים את בתי-הספר המקצועי בעיני הציבור, אנו
 עושים מאמצים, כדי להרים לרמת בתי-הספר החינוכי. מטרת מקצועות **עמדו**
 על רמה אחת עם זו של בתי-הספר החינוכי, ונעלה את ערכם של הלימודים
 המקצועיים בעיני הציבור, כי ידעו מקצוע **בצדן** יודי אינה מחוץ בערכה
 מידיעה הטבלה שכולה עיונית. המקצועות המסותחים הם: עברית, חנ"ך ואולי
 גם היסטוריה, ולשון זרה. מקצועות אלה נדרוש מכל בתי-הספר המקצועיים
 שיהיו ברמה שווה עם בתי-הספר החינוכיים. על-ידי-זה נעלה את ערכם של
 חלמידי בתי-הספר המקצועיים שמה לא יחשבו כנחותי דרגה - זה יהיה כעין
 ענף שני של בתי-הספר החינוכי המכין את חלמידי לא לעבודה מדעית, אלא
 לעבודה מקצועית. מובן שיהיו גם לימודי עיוניים הקשורים בטוח המכני.
 החלמידי יעסקו במטמטיקה, פיסיקה ועוד; ובתי-הספר לנדרות יעסקו
 - בחימיה מקצוע של עזר להן בביטול, מכל מקום הם יעסקו בחלק העיוני
 של המקצועות. אנו עושים הכל כדי להפיק ולעורר בציבור את האמון שבית-
 הספר המקצועי איננו נחות דרגה, כי אם מקביל לביתי-הספר החינוכי. האננו
 הוא להרים את בתי-הספר המקצועי שיהיה בן 4 שנות לימודים, על-ידי-זה
 נטלים את ההטות לבתי-הספר החינוכי. ישנה גם בעיה המורים לבתי-הספר
 המקצועיים. כן קשה לנו לדרוש מגומר בתי-הספר **היסודי** ללכת ללמוד בבית-
 ספר מקצועי ולחשוב בכניו את הדרך להשכלה. לכן, אנו חושבים, כי השנה
 הראשונה בבית-הספר המקצועי צריכה להיות כולה לימודים ודומה לשנה
 הראשונה בבית-הספר החינוכי והמקצועי יחיל בשנה השניה וחשארנה שלוש שנים
 ללמוד המקצוע. לטי שעה זהו חזון. אנו סוסלים כבר עתה את כל
 בתי-הספר המקצועיים שחכניה הלימודים שלהם היא בח שתי שנות לימוד,
 איננו מכירים בהם כבתי-ספר מקצועיים, אנו דורשים שחכניה הלימודים
 שלהם תהיה בח שלוש שנות לימודים. גם משקי **הטענות** שהיו בתי-
 ספר מקצועיים בני שתי שנות לימודים הפכו עתה לבתי-ספר מקצועיים בני
 שלוש שנות לימוד ואנו עמידים לעבור ל-4 שנות לימוד.

נוסף לכך הנהגנו בחינוך גמר ממסלתיים לגומרי
 בתי-הספר המקצועיים, אבל לא בכל בתי-הספר, אני מקוה, כי בשנה הבאה
 נוכל להגשים דבר זה בכל בתי-הספר המקצועיים, זוהי הדרך לבדיקה ההישגים
 של החלמידים, כי המטרה היא להשוות את בתי-הספר החינוכיים עם בתי-הספר
 המקצועיים.

אשר לחקציב - ברור, כי בעיות נפתרות לא רק
 על-ידי הרגון הסוב, כי אם גם על-ידי אמצעים. אין כמעט בעיות, והחיינה
 זרועות ביות, שלא חדרושנה השקעה כספית, והגידול עצמו, הגידול
 בארכים המריש דורש את. במחצית השניה של השנה שעברה הוצאנו על
 עניני החינוך קרוב ל-3,000,000 ל"י, בשעה שהחקציב הרשמי היה על
 -2,000,000 ל"י ומטהו. במחצית השנה השניה של ש"ח חטי"א נחננו לנו ועדת
 הכספים חומסת מוויימת, אחר-כך קיבלנו עוד -200,000 ל"י וטיימנו את
 המחצית האחרונה של שנה חטי"א ב-3,090,000 ל"י. במשך כל השנה הוצאנו
 על עניני החינוך כ-5,000,000 ל"י. עתה אנו מגיעים למחצית הראשונה של
 שנה חטי"ב, ועניני החינוך בלבד ידרשו מאתנו סכום של -9,000,000 ל"י
 לכל השנה - על תוערה יהיה ליתן את דעתה על כך. מובן, כי יבוא שינוי
 בסכום זה **בני** לסדרת האוצר יש סא להגיד בענין זה. אולם, ברור, כי
 הצרכים הולכים וגדלים בשלושה כיוונים: א) מסכורת המורים גדלה מחצי
 שנה לחצי שנה. עתה עומדים המורים בפני מניה חדשה להגדלת המסכורת,
 וכל הגדלה קטנה עולה במליוני לירות, כל חומסת קטנה עולה בסכומים עצומים.

ב) מהשנה שעברה, כאשר ערכנו את החקציב
 ועז עתה, היה גידול ב-40% - 30%, היה הגדל במסמרים בין החורף והקיץ
 והמה היו קטנים מן המציאות. כאשר עשינו את החישובים בחורף לא ידענו
 על העליה מעירק, וזה היה נוסף לחקציב.

ג) הצרכים האחרים מחין לחוק לימוד חובה
 התובעים את השתתפותנו, כי לא יחכן שאנו נסתק בחמיכה כה טעונה לחינוך

דר. בנייהוודה:

החינוך המקצועי והחקלאי - אנו מוכרחים להגדיל תקציב זה, ואיננו יכולים להחזיק מן הארכים האחרים החובשים את השתתפותנו כמו: טיפול בילדים אחרי הצהרים, ובעיקר הכשרת מורים חובעת מאתנו תקציב הרבה יותר גדול. בחורף שעבר חבענו מן הממשלה - 100,000 ל"י להכשרת מורים, בקיץ - 250,000 ל"י ועתה אנו חובעים - 500,000 ל"י להכשרת מורים. האולפנים שיכינו 2000 מורים - דורשים תקציב של - 400,000 ל"י, מכוח זה כולל גם קורסים מקוצרים, אבל לא את הסמינרים. צרכים אלה מגדילים את התקציב והמדינה תצטרך לחפש דרך כדי לטפח תביעה זו. את יהיו דברים נוספים שיעיינו את חברי הועדה, אני עתיד למלא את דברי.

ב. דינבורג:

אשר לחכניה הלימודים לא בחי-הספר החינוכיים - אני מקווה, כי בסוף השנה תהיה לנו חכניה לימודים גם לבחי-ספר אלה; משום שיש לי חכניה בקשר לגיוון בחי-הספר החינוכיים, בו רוב רובם - חמים זה, ודבר זה איננו רצוי מבחינת הארכים התרבותיים שלנו. אני רואה אורך שיהיו בחי-ספר חינוכיים מטיפוסים שונים. למשל, אין לנו בחי-ספר חינוכיים קלטיים שטה יילמדו את הספרות הקלטית שלנו. כן, יש ליצור בחי-ספר חינוכי, ריאלי שיהיה מותאם לתנאי הארץ. לטי טעה, אני לומר את הבעיה ולכן לא נגעתי בזה.

אשר להכשרת המורים - אני מחננד

עקרונות לפימנריה קיינוניים ומזורזים. דעתי היא, כי דוקא בימים קשים אלה יש להקים סמינרים גדולים ירכזו דבר חלמידים רב, את מיטב הכוחות, כמו שהיה הדבר בליטא בישיבת ולוז'ין, או בישיבות אחרות שטה היה ריכוז גדול של חלמידי חכמים. נניח, יש להקים בחפץ-חיים פינר גדול למורים ולהביא לטה את מיטב הכוחות הפדגוגיים. אני רוצה להקים בארץ 8 מרכזים שטה תהיינה מפוריות גדולות, ומרכזים אלה יקרינו על כל הסביבה. אני רוצה להקים דבר זה כבר השנה, אולם, נידרשת עזרת החברים.

אשר לבחי-ספר לילדי עולים - אנו מדברים

ענה על חכניה לימודים חדשה. אולם, כדי שחיה סמיה מן הנורמה צריך שחיה נורמה, ונורמה זו חסרה, וסמיה בלי נורמה - טרוטה חוזו ובוהו. מצב הדבריה הגיע לידי כך שכל מורה עוטה את עולה על לבו. אולם, לאחר שאברר את כל השאלות הללו שעמדתי אני עליהן, ועמד - דר. בנייהוודה - נוכל לדון בבעיות אלה. בדעתי למעול במרץ ובמהירות בענין זה ולא לסחוב אותו.

ד. נצר:

אני רוצה לגעח בבעיה ארגון הגנים וארגוני הנשים. זו השנה הראשונה שאנו מגטימים את חוק חינוך חובה. אולם, אינני יודעת אם הממשלה תוכל לקחת על עצמה את ארגון הגן ולהכניס עוד שנה אחת למסגרת חוק חינוך חובה. הבעיה הארגונית האדמיניסטרטיבית בקשר לגן - היא מאד רצינית, בעיקר בשנת חטי"ב. שנת חטי"ב צריכה להיות שנה המעבר האחרונה ויש לראות לבל ייעשו דבריה שכבר הוקמו, ובעיקר באותו המקומות שאין רשויות מקומיות מסודרות, וכל רשות מקומית חדשה שמקימה זקוקה לעזרת ארגוני הנשים. יש למצוא לזה חיקון אדמיניסטרטיבי שלא יכביד על העבודה. ובמסך הזמן נמצא דרך כיצד לסחור את בעיה הילדים בגיל 4 שנים, וכדי שלא נטאיר את הגן שיהיה בן שנה אחת בלבד. הניסיון שעטתה עיריית חל-אביב בקשר לילדים בגיל 5 שנים - שזו מעין כיתה גן- ענה עלו ילדיה אלה לכיתה ב', ואנו רואים שדבר זה הצליח.

אשר לבחי-הספר היסודיים - אנו יכולים

לקדם בברכה את מספר הילדים שאליו הגענו, למרות שלא כל הילדים עדיין נמצאים בבחי-הספר, ולמרות כל החביעות האחרות שיש לנו - הרי העובדה שנפתחים בחי-ספר חרשים מדי יום ביומו, ורואים כבר עתה בחודש חסון את החקדמות הרבה - יש לציין דבר זה במסוק רב. נוסף ונראה ברכה רבה בחכניה לימודים חדשה.

הינו"ר ט. טרסיץ:

א י מניחה שהכל מטובים, כי אנו ננהג כמו בכנסת הראשונה וניתן את רשות הדיבור ל-10 דקות.

ד. נצח:

אשר לבתי-הספר לילדי עוליות "הרי, בלי כל ספק, היה ראוי מאד להכניסם למסגרת הכללית של בתי-הספר הרגילים. שאלה הביקור החדיר בבתי-הספר לילדי עוליות - בעיה זו הולכת ומחממת ומקיפה ילדים רבים. כמובן, מדובר זה הילד בעדות השונות. במעברה על הימניה יכול מנהל בית-הספר לומר, שאם הילד לא יבקר בבית-הספר לא יתנו עבודה לאב - במעברה זו הדבריה האלה יכולים להשמיע, אבל לא במעברה של עירקיה. העליה העירקית היה קשה ביותר, והם החזיקו עדיין, אינם הולכים עם הילדים לטרום בטרדסיה, הרי איננו יודעים אם לא יעשו זאת. על-כן בכל בית-הספר צריך להיות אדם שהוא בעל אישיות מרכזית בעלת רמה ידיעות והתחשבות שזוכל לעמוד במרח "שום לא כן הדבר, לא נוכל למצב הזה. זו אריכה להיות מקיין קריאה מועזת התינוך וכן גם מצד הסטודנטים המורים, כי אני יודעת על מקריה בהם האלמנה להביא למעברה אישיות מרכזית כזו, הרי הוא מורה את הלך הרוח הרצוי.

הייתי רוצה לדעת כיצד מתרו את שאלת המורים

בבתי-הספר לנערים עובדיה?

נוסף לכך הייתי רוצה לדעת, מה בקשר לידיעות

המוסיעות בעהונות על רוחי בבתי-הספר התיכוניים, ועל שכר הלימוד המופרז שהם דורשים, כי הכנסות אלו הולכות להנהלות בבתי-הספר התיכוניים שהן בעיקר פרסיות. האם ישנו איזה שהוא טיקוח על כך?

הייתי רוצה לדעת איזה הם בבתי-הספר המקצועיים

הנמצאים ברשת התינוך ומה הם המקצועות הנלמדים שם?

לא שמענו עדיין דבר על הסמינרים למורים

ערביה?

כדי שנדע על המתהוות ברשת התינוך היה ראוי שאנו נבקר במקומות מסויימים.

ה. בוגר:

אשר לאולפנים - אני מכיר את האולפן

במגדיאל. האולפן שם הוא חד-עיתי וחלמידי האולפן מדבריה בניניה לבין עמט ערביה, אילו היו אנו אנשים ממקומות אחרים היו נאלצים לדבר עבריה. חלמידי האולפן עמט ערביה על החקלאה הזו.

נוסף לכך, הם למדו מאד על וטה חדשים

ועתה הם ילמדו עוד חדשים "קאם עדיין לא יוכלו להיות מורים. ישנם ביניהם המתקשים עדיין בקריאה והתיבה. על-כן לא רצוי שיהיו מורים. המורה מדבר אליהם דברים מופשטים ורוב החלמידים אינם מביןם: אשר מדבריה אליהם משום כך טוב יותר שייה מורה אחד ל-2 כיתות מאשר נשלח מורים ומורות כאלה. על כל הרצון הטוב שיש להם, הרי במקרה זה יבואו למעברה של עירקיה הם ימשיכו לדבר ערביה. החלמידה האלה הייה באהלים - הרי יש גם לחם לחם איזה שהוא גמול, ומגדיאל נחשב לאחד האולפנים הטובים. חלמידים אלה צריכים ללמוד את יודות החקלאות שי עשו גינה קטנה ליד מקום מגורם. הרי אמורה היודית הייה, שהמורה יתן את הילד להיות חקלאי טוב, והם עצמם אינם יודעים זאת. היה ראוי שאנו כולנו נבקר את האולפנים ונחווה את דעתנו על כך.

אשר לבתי-הספר המקצועיים - הנה למשל,

בית-הספר החקלאי "מקום ישראלי" הייה עתה בית-הספר בן 4 שנות לימוד. שנה לימודי בבית-הספר זה מגיע ל-250 ל"י לשנה עם מנטיון, ובגימנסיה משלמיה - 120 ל"י לשנה, כלומר בבית-הספר החקלאי כדאי יותר מבחינה חקלאית ובכל זאת אין נוהרים אליו חלמידים, משום שבמני בוגר "מקום ישראל" עומדת הבעיה: מה חתן לו תעודה זוף בוגרי בבתי-הספר המקצועיים, המקצוע צריך להיות "גדרות לחפור בו" בטבילת ועל-כן היה רצוי שבוגרי "מקום ישראל" יקבלו זכות יותר להיות מדריכים. מכל מקום יש לעשות מאמצים שבבתי-הספר המקצועי ימשיך חלמידים. נוסף לכך, שמענו מדר. בן-יודה טבבתי-הספר המקצועיים ללמדו: חנ"ך, עברית ודברי הימים, ואני הייתי מוסיף: ידיעה המולדת, כי עליהם להכיר את הארץ.

ד. הו.:

דרו בן-יהודה הזכיר, כי אנו נזדקק
לראשיית הטי"ג ל-3000 מורים חדשים.
אין כל חשק שאנו נאלצים להשתמש במליאתי בית אלה, אולם, איש איננו
מסקטק, כי הדרך הטובה ביותר היא, להקים יוניברסיטת וליהגוריל את הקיימים,
כדי שיוציאו מחר חלמיות רב יולחן נוסף לכך, מעטים הם הבחורים
הבאים ללמוד במינינריות בעיה זו, אולי, איננה נמצאת בחזרה שמכוחה של
הועדה מכל מקום, על משרד החינוך לדאוג לכך שילכו גם בחורים לסמינר,
ועל משרד החינוך לדאוג לכך. ישנן שתי סיבות לכך, שאין הבחורים הולכים
לסמינריות: א) הקלות שזה מחקבלים לסמינריות, וכמעט כל איש שבא לסמינר -
הוא מחקבל. אדם אחר לקבל חורה דוקא בדרכים קשות. יש למשוך את הצעיר
למקצוע זה. ב) יש להטות אוזן לדרישות המורים, משום שמטכורו של המורה
טוחה מזו של סקיד.

המורות עוזבות את ביה"חסטר. יש בדעתי
להציע הצעה שאינני בטוח אם אפשר לבצעה. אולם אין לחת אטטרוו זו למורות
לעזוב את עבודתן. מלבד זה, יש להאטיב את הנאיה של המורה. רק תעודה
רופא תיתן את האפטרות לעזוב את העבודה, ומורה שתעשה זאת בלי תעודה
רופא היא - עריקה. יש להביא חוק כזה לכנסת. בודאי, טקטה לה למורה
להסתדר במטכורחה היא, כי עליה לשלם כבוד ידוע גם לעוזרת. על-כן יש להאטיב
את הנאיה. אבל המורה היא חיילת עד גיל מפורי. אולם, את המורה יודעת,
כי יש לה אפטרות לעזוב את העבודה ואחר-כך יקבלו אותה חזרה, חזרי היא
עוטה את מטכורחה היא. אבל אם היא חדע, כי זו היא השתמטות, והיא
נחטבת כעריקה - היא אולי חחשוב אחרת. אם נלך בדרך זו, אולי, תהיה לנו
אפטרות לגייס את מאות המורים.

אשר לבתי-הספר המקצועיים - לא ידעתי,
כי עומדים להעלות את רמת בתי-הספר המקצועיים לזו של בתי-הספר החינוכיים.
עלי לציין, כי דבר זה עלול למשוך את הנוער. אבל, יחד עם זה יש לשקוד
על חכניה לימודים מתאימה.

א. רימלט:

ברור, כי שאלת הכשרת המורים, היא שאלה
עמוקה ורצינית מאד, כי זקחיה שאלת חוכן
החינוך. אנו מכסירי מורים באולפנים, בקורסים מזורזים ועוד. הם
לומדים שם 6 חודשים ואחר-כך צריכים לחנך את ילדי העוליה בטטה העברית,
את גח נניה, שהם לא ילמדו חנ"ך ועברית, אבל הימורים, גאוגרפיה וחשבון
מוריה אלה ילמדו - מכאן נשקטת סכנה רבה, כי אנו מוסרים לאדם שלמד את
הטטה רק באופן שיטתי לחנך ילדים, והיכן כל רוח הטטה, היכן השתגמים?
אני רואה בזה סכנה רבה. גם החומר האנוטי מן הצד המוסרי של האדם
המתנך, איננו עומד על הגובה, ולילדי העוליה יש לחת את החינוך הטוב
ביותר, כי זהו אלמנט שיהיך ללוט בו הרבה. יש לי רוטה שאנו הולכים לקראת
ירידה, ומכאן צפויה סכנה לעם המקבץ גלויות. עלינו לגייס את כל אמצעי
התעמולה כדי להשפיע על הנוער העוזב את בתי-הספר העממית שהם יראו זאת
כענין חלוצי וחובה ממלכתיה. יש להשתמש בכל הדרכים, כדי למשוך את הנוער,
ובעיקר נוער מקרב הישוב היטן. כמובן, יש לראות את ענין מסי-ההכנסה
ולהואיא את מטכורחה של המורה גם מאותן ההנחות שרופייה להעניק לאטה
עובדת, דבר זה הוא חשוב יותר מאשר הריחוק שאותו הציץ חבר הכנסת הנ.
אין למשוך נוער בדברים המאמצים זכויות אדם, כי הצעיר איננו בוחר
לו מקצוע שהוא יהיה מרוחק אליו. לדעתי, ענין מסי-ההכנסה לגבי המורה -
זה צריך להיות הקו הטוליטי של כל המסלגות, ולעשות כל מיני דברים יצאית
מן הכלל בטטה הטבת המטכורחה ובכל מיני טחתי אחרים. יש לשנות את הרוח
הטוררת בקרב ציבור המורים. הן מורה עומה טובה כאשר הוא בא ללמד. אני
יודע בגיזה מאמצים צריך מנהל ביה"חסטר לשדל את המורה או המורה שיבואו
ללמד 4 - 3 טעות ביום. כאשר המורה מאחר, אין איה מעיז לומר לו מטחו.
יש, ומורה, ללא כל סיבה, אינה מומיץ לביח"חסטר, כי לא כדאי לה כל
הדבר הזה. המורים עושים דין לעצמם, ואין כל רשות אדמיניסטרטיבית
שתעמוד על כך. זאת החינוך הוא כזה - הרי מוטב שהילדים כלל לא ילמדו.

מה הדין כאשר עיריות או מועצות מקבלות
חמיכה ואינן מוכנות או אינן יכולות להגטיב את החוק? בגיזה יצאית
הרשות המקומית מתחסת בחמיכה לילד בגיל 3 שנים. היא יצאית ניחנת
לאותו ארגון, בעד אותו הילד נוסף על כך?

דר. בנימין זאב:

זה כלול בתמיכה שאנו שולחים למועצה.

א. רימלט:

ישנו גני ילדים פרטיים המונתלים ילדים בגיל חינוך חובה - האם משרד החינוך איננו יודע עליהם, משום שהם אינם במיקוח?

דר. בנימין זאב:

ענה נמצאים כל הגנים במיקוח.

א. רימלט:

כל המספרים שמענו כאן מדר. בנימין זאב על פיקוח צרכי החינוך, הרי דבריו יוצאים ממסתי הנחות: א) שכל האולפנים יחמלאו, ומה יהיה אם המסגרות לא תחמלאנה? ב) היותם בקשר לתיב הסידור הזה. אל נחשוב, כי אנו עושים כאן פעולה רבה היקף, ורבת סימדיה, אלא אולי כדאי היה לחפש דרכים אחרות, כדאי היה לחשוב, כי אד נעבור את 10 - 6 גלים הבאות, אולי נטיב לעשות, אם נעשה קיצוצים.

אשר לילדי העולים, הרי יבירת בתי-ספר מיוחדים בשבילם הופך אותם לאמיגרנטים מולחיים במולדת. נעשו ניסיונות רבים בקשר לכך שלא חיינה כיתות נפרדות שיטתן כיתות מיוחדות הסמוכות לבתי-הספר הרגילים, כלומר בבתי-הספר הגדולים ני ינו לפתור בעיה זו. אולם, אל נחעלב, כי ברגע שלא נקים בבתי-ספר מיוחדים לילדי העולים - אנו יוצרים חפזים קשים אצלם, כי ישנה ישראל אחת שיש להם קורת גג, וזה אפר כולנו. וישנה ישראל נכיה, זו שאנו נכגשים בה ואת זאת אפשר להבחין החל מן הארוחות ומן הבגדים שילדי העולים לובשים. אם לא נקים בבתי-ספר מיוחדים לילדי עולים, הרי אנו עלולים ליצור אצלם חפזים נמשיים ובלתי רצויים. מבחינה זו טוב יותר שהם נמצאים בבתי-ספר נפרדים. זו היא שאלת השאלות האם נוכל למצוא דרכים כדי להתגבר על כך, כי חינוך איננו רק ענין אדמיניסטרטיבי?

ג. מינץ:

הזכיר כאן דר. בנימין זאב, כי התקציב הוא הוא בן 9,000,000 ל"י, האם יש יסנו איזה שהוא מגע בקשר לכך?

דר. בנימין זאב:

לא!

ג. מינץ:

כיוודע, יש מחסור רב בסיכורי לימוד, אולי יוכל דר. בנימין זאב למסור לנו פרטים בקשר לכך?

היו"ר ט. פרמיץ:

אני חמצה להשיב לחבר הכנסת מינץ, כי עתה אנו מחטלים בכנסת בתקציב סך אטריל 1952, כלומר למחצית הראשונה של שנת חטי"ב. התקציב למחצית השניה של שנת חטי"ב יהיה גדול אחר מועדה החינוך סטפל בו לרגע אנו מדברים על התקציב למחצית השנה הראשונה.

א. דנימט:

אשר לתכנית הלימודים החדשה - הרי זהו דבר רצוי. אולם, לטי מיטב ידיעתי, הממוכות לאישור תכנית הלימודים זוהי - ועד המסקתים, הוא אשר צריך אחר-כך להציע את התכנית לאישורו של משרד החינוך. אני מבקש לשים לב שינהגו בהתאם לנוהג זה.

א. דו"ט:

הזכיר כאן שר החינוך והתרבות, כי הוא רוצה לרכז במסגרת חלמידי חכמים, בהצעה זו יש משום חידוש. אולם, לדעתי, ישנו הבדל גדול בין הישיבות לבין החסידיים, כי החסידיים תמיד היו יותר מעטים מאשר - עיוניים. עלינו לדאוג לכך שהחלמידיים שלנו ילמדו את הדבריהם המעטים והמקצועיים. נוסף לכך, אם אנו נסדר מרכזים מסויימים, אינני יכול לחאר לי דבר זה בלי פנימיות.

אשר לבקשה הכשרת המורים - זו היא בעיה שלא בנקל נוכל לפתור אותה. אמרו כאן, כי החסידיים איננו מוסך חלמידיים. ברור, כי הגענו למצב זה משום שהקיסמוני קורסות מזורזים, והחלמידיים רואים שאמטר להיות מורים ולגמור רק קורס מקוצר בן 6 חודשים. לדעתי, אנו זקוקים לחסידיים של 6 כיתות ולא של שתי כיתות. עתה לומדים רוב החלמידיים שלנו בבתי-ספר חסידים, ואם הוא עוד ינתן חיסם - ינחרו רבים לבתי-ספר חסידים. אולם החסידיים צריך להיות חלק אינטגרלי מבית-הספר היסודי. יש לסדר חסידיים בן 6 כיתות שבו ינתן החינוך חינוך. יש להניח, כי בצורה זו נוכל להשיג משהו.

א. רזיאל-נאור:

אני הייתי רוצה לייחד את הדיבור על סיפרי חלימוד - זו אחת מהתקלות הרציניות ביותר. התקלה הראשונה, זהו המחפור במורים והטניה אחריה - סיפרי חלימוד. כבר בועדה בכנסת הראשונה עמדתי על כך, כי ישנו ספרים שבהם כתוב, כי ארץ-ישראל נמצאת עתה שלטון המנדט הבריטי וילד בכיתה ד' בא ומראה לי: תראי איזה קיטקושים מלמדים אותנו, אבל התקלה הגדולה יותר היא, שהמורה מלמד קיטקושים. הגיע הזמן לחדש את הסיפרי חלימוד, את תוכנם ואורחם. מצד אחד אנו מכריזים, כי החינוך צריך להיות חינוך והשירותים - כמעט חינוך, ומצד אחר מתנכים את הילד לומר כל יום לפני הפסח ולרגשות המוכיח מאלה שפטר היה צריך לעורר בילד. יש להקים ועדה שתבדוק את הסיפרי חלימוד מכל הבחינות, מבחינת תוכנם ומחמת ולא להשאיר סיפרי לימוד כאלה.

אשר לחיפוש דרכים כדי לפתור את בעיה המחפור במורים - אינני יודעת אם כבר מצאנו את הדרך. אולם, ברור, כי אם חלמיד החסידי צריך לשלם 10 ל"י לשנה וחברו בגימנסיה משלם 120 ל"א לשנה אין ההבדל כה רב. אך אם חלמיד החסידי לא יצטרך כלל לשלם שכר לימוד וחברו בגימנסיה משלם שכר כה גבוה - דבר זה עלול למשוך חלמידיים. נוסף לכך, הגיע הזמן להכיר בצורה מעובה המדינה - גם זה עלול למשוך אנשים למקצוע. עדיין לא עשינו די כדי להחליף בקרב הנוער את החלטה זו. אם החלטנו בחקוקה מסויימת למשוך את הנוער למסך ולנטק - הרי אפשר גם עתה לקרוא לפוער ית לעשות את כל המאמצים בכיוון זה; אולי כדאי היה לנסות ולהפוך את חלמידי בבתי-הספר החסידים בטחיתם האחרונות שלהם שזה יהיו חניכים, עוזרים ליד המורים בבתי-הספר היסודיים. דבר זה יתכן בבתי-הספר גדולים שיש להם מספר רב של כיתות ומספר רב של חלמידיים. יש להחיל דבר זה על החלמידיים, שאם הם יקבלו רק הדרכה מעטית הרי הם יהיו ברמה שווה למורים הגומרים את הקורסים המזורזים, אם כי על הקורסים המזורזים, אין כבר מה לחדש ברע שבחם.

אנו גאים מאד שיש לנו חוק לימוד חובה,

אבל יש לראות כיצד הוא מתגשם. בשנה שעברה נמחרו לנו מספרים מדאיגים מאד על אחוז הילדים במחנות ובמעבדות שאיננו נרשם לבתי-הספר, והשנה דבר זה לבט ציביון אחר לגמרי, שהמורה אינה באה לבית-הספר. בעיה זו מצריכה עיון רב, ויש לעמוד על הביקור הסדיר של המורה והגננת, הטיקוח צריך להיות אחר.

הייתי רוצה לדעת מה היא תחסידיה הניתנת

למדריך או למדריכה, כמה מורים באפשרותו להדריך? הייתי רוצה לדעת פרטים נוספים על טיב ההדרכה, ומורה שגמרו קורסיים מזורזים שיצמדו בבחינות. (ד"ר בוליאורדה: זה נבחינה). אשר להכרזה על מורה העוזבת את עבודתה בעל עריקה, כמי שהגיע חג המנוח הן, דבר זה יביא לידי-כך שלא רק בחוריה יסרבו ללכת לחסידיים, אלא גם בחורות לא חרדיניות לסנות להוראה.

